Súd:	Okresný súd Zvolen
Spisová značka:	19C/15/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu:	6722205301
Dátum vydania rozhodnutia:	17. 04. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ:	JUDr. Michal Tagaj
ECLI:	ECLI:SK:OSZV:2024:6722205301.11

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd Zvolen v konaní pred sudcom JUDr. Michalom Tagajom, v spore žalobcov: 1/ A. B., B. B., nar. XX.XX.XXXX, C. D. XX, XXX XX E., občianka SR, 2/ F. G., B. G., nar. XX.XX.XXXX, C. D. XX, XXX XX E., občan SR, 3/ B. G., B. G., nar. XX.XX.XXXX, C. D. XX, XXX XX E., občan SR, 4/ A. G., B. G., nar. XX.XX.XXXX, H. I. XX, A. J., občan SR, 5/ K. G., nar. XX.XX.XXXX, H. I. XX, A. J., občan SR, 6/ F. G., B. G., nar. XX.XX.XXXX, C. D. XX, XXX XX E., občan SR, 7/ L. G., B. G., nar. XX.XX.XXXX, C. D. XX, XXX XX E., občan SR, 8/ M. G., B. G., nar. XX.XX.XXXX, C. D. XX, XXX XX E., občan SR, zast. A. A. B., nar. XX.XX.XXXX, 9/ N. G., B. G., nar. XX.XX.XXXX, C. D. XX, XXX XX E., občan SR, 10/ A. G., B. G., nar. XX.XX.XXXX, B. F. XX, E., občan SR, 11/ N. G., B. G., nar. XX.XX.XXXX, C. D. XX, XXX XX E., občianka SR, zast. A. A. B., B. B., nar. XX.XX.XXXX, C. D. XX, XXX XX E., 12/ O. G., B. G., nar. XX.XX.XXXX, bytom C. D. XX, XXX XX E., občianka SR, zast. A. A. B., B. B., nar. XX.XX.XXXX, C. D. XX, XXX XX E., 13/ P. G., B. G., nar. XX.XX.XXXX, H. XX, I. Q., občan SR, zast. A. A. B., B. B., nar. XX.XX.XXXX, C. D. XX, XXX XX E., 14/ F. O., B. O., nar. XX.XX.XXXX, C. D. XX, XXX XX E., občianka SR, zast. R. A. A. B., B. B., nar. XX.XX.XXXX, C. D. XX, XXX XX E., 15/ O. G., B. G., nar. XX.XX.XXXX, C. D. XX, XXX XX E., občianka SR, 16/ C. M., B. M., nar. XX.XX.XXXX, XXX XX I. S. XXX, občianka SR, všetci zast. Beňo & partners advokátska kancelária, s.r.o., IČO: 44 250 029, Nám. sv. Egídia 40/93, 058 01 Poprad, proti žalovanému: KOOPERATIVA poisťovňa, a.s. Vienna Insurance Group, IČO: 00 585 441, so sídlom Štefanovičova 4, 813 23 Bratislava, zast. JUDr. Baltazár Mucska, advokát, IČO: 42174856, Vajnorská 55, 831 04 Bratislava, o náhradu nemajetkovej ujmy v celkovej výške 96 000 Eur s príslušenstvom, takto

r o z h o d o l :

I. Žalovaný je povinný z a p l a t i ť žalobkyni 1/ náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 15 000 Eur do 3 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozsudku.

II. Žalovaný je povinný z a p l a t i ť žalobcovi 2/ náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 15 000 Eur do 3 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozsudku.

III. Žalovaný je povinný z a p l a t i ť žalobcovi 3/ náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 5 000 Eur do 3 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozsudku.

IV. Žalovaný je povinný z a p l a t i ť žalobcovi 4/ náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 5 000 Eur do 3 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozsudku.

V. Žalovaný je povinný z a p l a t i ť žalobcovi 5/ náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 5 000 Eur do 3 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozsudku.

VI. Žalovaný je povinný z a p l a t i ť žalobcovi 6/ náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 5 000 Eur do 3 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozsudku.

VII. Žalovaný je povinný z a p l a t i ť žalobcovi 7/ náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 5 000 Eur do 3 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozsudku.

VIII. Žalovaný je povinný z a p l a t i ť žalobcovi 8/ náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 5 000 Eur do 3 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozsudku.

IX. Žalovaný je povinný z a p l a t i ť žalobcovi 9/ náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 5 000 Eur do 3 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozsudku.

X. Žalovaný je povinný z a p l a t i ť žalobcovi 10/ náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 5 000 Eur do 3 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozsudku.

XI. Žalovaný je povinný z a p l a t i ť žalobkyni 11/ náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 5 000 Eur do 3 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozsudku.

XII. Žalovaný je povinný z a p l a t i ť žalobkyni 12/ náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 5 000 Eur do 3 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozsudku.

XIII. Žalovaný je povinný z a p l a t i ť žalobcovi 13/ náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 5 000 Eur do 3 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozsudku.

XIV. Žalovaný je povinný z a p l a t i ť žalobkyni 14/ náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 2 500 Eur do 3 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozsudku.

XV. Žalovaný je povinný z a p l a t i ť žalobkyni 15/ náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 1 000 Eur do 3 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozsudku.

XVI. Žalovaný je povinný z a p l a t i ť žalobkyni 16/ náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 1 000 Eur do 3 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozsudku.

XVII. V prevyšujúcich častiach súd žalobu z a m i e t a .

XVIII. Žalovaný je povinný n a h r a d i ť žalobcom trovy konania v rozsahu 100 % a to do 3 dní od právoplatnosti uznesenia súdu prvej inštancie o výške náhrady trov konania.

o d ô v o d n e n i e :

1. Žalobcovia sa žalobou doručenou tunajšiemu súdu dňa 21.12.2022 domáhali od žalovaného (a) zaplatenia náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch, a to tak, že žalobkyňa 1/ a žalobca 2/ každý vo výške 15 000 Eur spolu s 5 % úrokom z omeškania z týchto súm odo dňa podania žaloby až do zaplatenia, žalobcovia 3/ až 14/ každý vo výške 5 000 Eur spolu s 5 % úrokom z omeškania z týchto súm odo dňa podania žaloby až do zaplatenia a žalobkyne 15/ a 16/ každá vo výške 3 000 Eur spolu s 5 % úrokom z omeškania z týchto súm odo dňa podania žaloby až do zaplatenia, ako aj (b) náhrady trov konania.

2. Skutkové tvrdenia žalobcov:
2.1 dňa 27.06.2021 okolo 01:42 hod. došlo na ceste I/66 v 66,58 km, v k.ú. mesta Zvolen k dopravnej nehode – zrážke dvoch áut – Škoda Felícia, ev. č. M., ktoré viedol F. T. J., nar. XX.XX.XXXX, bytom T. XXX/XX, M., so spolujazdcom F. J., nar. XX.XX.XXXX, bytom C. D. XXXX/XX, E. a vozidla zn. Honda Civic, ev. č. E., ktoré viedol A. J., nar. XX.XX.XXXX, bytom C. D. XXXX/XX, E. so spolujazdcami U. C., nar. XX.XX.XXXX, bytom G. R. XXXX/XX, E. a A. G., nar. XX.XX.XXXX, bytom C. D. XXXX/XX, E. (ďalej aj len ako „Dopravná nehoda“);
2.2 v dôsledku predmetnej Dopravnej nehody došlo k usmrteniu spolujazdca A. G., nar. XX.XX.XXXX;
2.3 voči vodičovi motorového vozidla Škoda Felícia, ev. č. M. - F. T. J., nar. XX.XX.XXXX bolo dňa 12.11.2021 OR PZ ODI vo Zvolene vznesené obvinenie pre prečin usmrtenia podľa § 149 ods. 1 Trestného zákona a dňa 30.03.2022 bola voči nemu podaná obžaloba (číslo: 2 Pv 227/21/661) pre prečin usmrtenia podľa § 149 ods. 1 Trestného zákona a prečin ublíženia na zdraví podľa § 157 ods. 1 Trestného zákona. Následne bol vo veci vydaní rozsudok Okresného súdu Zvolen, sp. zn. 1T/14/2022 zo dňa 26.08.2022, ktorým bol obžalovaný F. T. J., nar. XX.XX.XXXX uznaný vinným za vyššie uvedený skutok;

2.4 zomretý A. G., nar. XX.XX.XXXX je synom žalobcu v 1./ a 2. rade. Žalobcovia v 3./ až 13./ rade sú súrodencami zomretého, žalobkyňa v 14. rade je jeho neter, ktorá bola zverená do náhradnej starostlivosti žalobkyni v 1. rade/ a žalobcovia v 15./ a 16./ rade sú švagriné zomretého;
2.5 všetci žalobcovia žili v čase smrti so zomretým A. G., nar. XX.XX.XXXX v spoločnej domácnosti. Vzťahy medzi nimi boli veľmi dobré, vrelé a bezproblémové. Všetci boli v dennom-dennom kontakte, pričom si vždy ako rodina navzájom pomáhali. Zomretý bol oporou a pomocníkom predovšetkým pre svojich mladších súrodencov. So žalobcom v 2./ rade chodieval brigádne pracovať v oblasti stavebníctva, čo mu umožnilo prispievať aj na chod domácnosti. Jeho smrť preto zasiahla žalobcov, nie len po psychickej, ale aj po finančnej stránke, nakoľko už naďalej nemôže prispievať na chod spoločnej domácnosti. R. A. G., nar. XX.XX.XXXX zasiahla predovšetkým žalobcu v 1./ rade, t. j. matku zomretého, ktorá z dôvodu svojho zlého psychického stavu spôsobeného jeho smrťou, navštevovala psychológa, ktorý jej predpisoval lieky na ukľudnenie. Jeho bezdôvodná smrť vo veku necelých 19 rokov silne zasiahla do súkromia celej rodiny a jej členov. Jeho rodičia, súrodenci, či iný rodinní príslušníci sa dodnes nevedia plne vyrovnať so stratou, ktorá ich zasiahla;
2.6 nárok žalobcov na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch voči žalovanej zakladá európska právna úprava poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla ako aj judikatúra Európskeho súdneho dvora. Rozsudkom zo dňa 24.10.2013 vo veci C- 22/12 (Haassová) Súdny dvor rozhodol, že povinné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla má pokrývať aj náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej blízkym osobám obetí usmrtených pri dopravnej nehode;
2.7 žalobcovia považujú výšku uplatneného nároku za primeranú, najmä s poukazom na ustálenú rozhodovaciu prax slovenských súdov, ako aj judikatúru Súdneho dvora Európskej únie;
2.8 čo sa týka rodičov, zásah do ich osobnostných práv, konkrétne do práva na súkromie, práva mať rodinu, práva udržiavať a vyvíjať si celú väzbu s vlastnými deťmi je nesporný. Nie je potrebné osobitne dokazovať samotnú skutočnosť, že rodičom chýba ich vlastné dieťa. V konaní neboli produkované také dôkazy, žeby medzi ním a rodičmi boli zlé vzťahy; dokonca bolo jednoznačne preukázané, že žili spolu od jeho narodenia až po jeho smrť v jednej domácnosti a aj na pojednávaní bolo pomerne jasne vidieť, že rodičia smrť nebohého veľmi ťažko prežívajú;
2.9 čo sa týka ostatných žalobcov, je pravdou, že ide o pomerne veľký počet osôb, ale situácia je taká, že ide o veľkú rodinu, ktorá žila pod jednou strechou, všetci sa poznali, všetci o sebe vedeli, všetci sa vnímali jeden voči druhému ako osoby blízke, všetci pociťovali ujmu, ktorú utrpel nebohý, ako ujmu vlastnú;
2.10 pokiaľ boli zo strany žalovaného vznesené námietky, že niektorí z príbuzných nedokázali popísať svoju ujmu dostatočne kvetnato, nedokázali si spomenúť na nejaký konkrétny dátum, prípadne iné okolnosti, treba uviesť, že citovú ujmu utrpia ako osoby vzdelané, tak osoby nevzdelané, pričom vzdelaná osoba dokáže oveľa lepšie opísať to, čo cíti a osoba s nižším vzdelaním, osoba s ťažkým vyjadrovaním, to dokáže horšie, čo ale neznamená, že pre túto neschopnosť by takáto osoba mala byť diskriminovaná zo strany súdu v zmysle: „Nevieš to kvetnato opísať, tak nemáš nárok na nemajetkovú ujmu“. Typický príklad je to u malých detí, ktoré napríklad vôbec nevedia opísať slovami ujmu, ktorú cítia, ale nepochybne ju cítia. Je potrebné si v prvom rade uvedomiť, že viacerí zo žalobcov nedovŕšili v čase smrti nebohého A. G., ani len plnoletosť. Ich mentálna a rozumová vyspelosť bola preto, už len z uvedeného dôvodu, do značnej miery obmedzená. Pritom prežívanie tak tragickej udalosti, ako je smrť blízkeho človeka je zložitá už pre dospelého jedinca, nehovoriac o maloletých deťoch. Zároveň všetci rodinní príslušníci nebohého sú súčasťou rómskej komunity, u ktorej je možné vo všeobecnosti bádať nižšiu mieru mentálnej vyspelosti a intelektu. Uvedené súvisí najmä s dosiahnutím vzdelaním, ktoré je ešte aj v súčasnej dobe zo strany týchto rodín do značnej miery zanedbávané. Nie je preto možné od takýchto osôb očakávať, že budú schopní svoje pocity vyjadriť a formulovať tak, ako by sa to dalo očakávať od iných osôb, žijúcich mimo uvedenej komunity. Zároveň pre posúdenie citových väzieb medzi blízkymi osobami, nemôže byť rozhodujúce len ich rečnícke umenie, t.j. schopnosť rozprávať o svojich pocitoch. Každý zo žalobcov bol s nebohým v denno-dennom kontakte, čo je dané aj tým, že s ním v čase smrti žili v spoločnej domácnosti, a preto spoločne prežívali všetky radosti a starosti, ktoré im život priniesol. Skutočnosť, že o svojich osobných pocitoch, citových väzbách a iných veciach súvisiacich s rodinou nedokážu „presvedčivo“ rozprávať je daná predovšetkým ich etnickým pôvodom, avšak v žiadnom prípade nepramení v ich nezáujme o danú osobu;
2.11 v danom prípade bolo jednoznačne preukázané, že všetci žalobcovia mali s nebohým veľmi blízky citový vzťah - obdarovávali sa na narodeniny, zdieľali spolu spoločné záujmy, počúvali spoločnú hudbu a strata nebohého ich všetkých zasiahla v rovnaký deň veľmi intenzívnym spôsobom tak, ako to aj každý jeden z nich popísal;

2.12 čo sa týka námietok žalovanej strany, že ako satisfakcia má žalobcom postačovať ospravedlnenie škodcu t. z. vodiča, ktorý spôsobil dopravnú nehodu, škodca sa jednoznačne vyjadril, že sa s pozostalými nikdy v živote nestretol, s výnimkou pojednávania v trestnom konaní, kde sa im, podľa jeho názoru, dostatočným spôsobom ospravedlnil tým spôsobom, že v záverečnej reči uviedol, že ho celá vec mrzí. Zo strany vodiča nedošlo k žiadnemu finančnému odškodneniu voči hociktorému z pozostalých, ani k žiadnemu osobitnému prejavu skutočného ospravedlnenia, alebo skutočnej ľútosti;
2.13 ďalšiu námietku žalovaného, že výška odškodnenia sa má odvíjať od majetkovej situácie škodcu, považujú žalobcovia za scestnú, veľmi nebezpečnú pre judikatúru a prichádza s tým len spoločnosť „Kooperativa“ v rámci ich taktík ako neplniť za žiadnu cenu poistné plnenie. Povinné zmluvné poistenie nekryje len obeť, ale kryje aj škodcu, ktorému tak garantuje to, že keď niečo spraví neúmyselne, v plnom rozsahu to pokryje poisťovňa a nebude trpieť žiadnu ujmu zo svojich peňazí. A opačne, obeť dopravnej nehody sa nemusí báť, že ju zrazil nemajetný vodič a kvôli tomu bude mať nižšie odškodnenie, alebo naopak sa „tešiť“, že ho zrazil vodič bohatší a odškodnenie bude vyššie. Občiansky zákonník, je pravdou, že uvádza, že jedným z kritérií sú aj pomery na strane škodcu, ale to nie je pri povinnosť zmluvnom poistení. Tieto kritéria kryjú škodcu, ale nie zákonnú poisťovňu. Poisťovňa berie rovnaké poistné od bohatých aj chudobných prevádzkovateľov motorových vozidiel -minimálne na našom území to takto funguje od roku 1935, čo už je pomaly 100 rokov. Podľa § 15 Zákona o povinnom zmluvnom poistení si poškodený má možnosť zvoliť, či si nárok uplatní u škodcu, alebo priamo u poisťovateľa škodcu;
2.14 je pravdou, že v znaleckom posudku (pitevnom) sa uvádza: mierna podnapilosť nebohého, avšak znalci jednoznačne vylúčili, žeby táto okolnosť bola akýmkoľvek spôsobom príčinou vzniku následkov tejto nehody, konkrétne napríklad to, že by sa z toho auta mohol dostať skôr, pokiaľ by podnapitý nebol. Či už teda z posudku z odboru dopravy, alebo z posudku z pitevnej správy, je jednoznačne preukázateľné, že auto začalo horieť okamžite, pravdepodobne od prehriatych pneumatík po brzdení, vznietila sa nádrž a nebohý mal tú smolu, že sedel na zadnom sedadle, kde ostal zakliesnený. A či bol v tom prípade úplne triezvy, alebo či bol mierne podnapitý, pravdepodobne nemalo žiadny vplyv na to, že v tom aute umrel;
2.15 podstatnou pre výšku odškodnenia je aj tá skutočnosť, že nie je jedno, za akých okolností niekto zomrie – či v pokoji v spánku, alebo tak drastickým spôsobom ako zomrel nebohý. Väčšina zo žalobcov už nikdy zomrelého nevidela po jeho smrti preto, že ich k nemu nepustili – podľa pitevnej správy sa na pitevný stôl dostalo 36 kg zhoreného tela. To je všetko, čo z neho ostalo. Za týchto okolností je zásah do práva na súkromný život a pretrhnutie väzieb vo vnútri rodiny tak drastické, že odškodniť to v peniazoch je v podstate symbolická vec a len ospravedlnenie sa zo strany škodcu je nepostačujúce. Je naozaj veľmi ťažké si predstaviť, že ráno sa príbuzní lúčia zo zdravím človekom a v podstate poobede je z neho zhorená kôpka mäsa a kostí.

3. Skutkové tvrdenia žalovaného:
3.1 uplatnený nárok neuznáva v celom rozsahu, považuje ho za neodôvodnený a nepreukázaný a žiadal žalobu v celom rozsahu zamietnuť a zaviazať žalobcov na náhradu trov konania;
3.2 žalobcovia nepreukázali potrebnú intenzitu citových väzieb medzi nimi a zosnulým, aby bolo možné popri morálnej satisfakcii poskytnúť aj náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch, ako ďalšej formy odškodnenia. Nie je to šťastne vyriešené, že žalovaný musí preukazovať, že citový vzťah nebol až taký intenzívny, lebo v opačnom prípade sa prezumuje a stačí, že sa doloží rodný list. Rovnako tvrdenie, že žalobkyňa 1/ potrebovala pomoc psychológa, ktorý jej musel predpísať lieky na ukľudnenie, žalobcovia ničím nepreukázali;
3.3 zo žaloby je zrejmé nerešpektovanie individuálnosti uplatneného nároku, kedy si žalobcovia uplatňujú paušálne sumy podľa stupňa príbuzenstva;
3.4 žalobcovia svoj nárok uplatňujú len voči poisťovateľovi, t.j. osobe, ktorá do ich práv nijako nezasiahla a nepretrhla žiadne väzby medzi nimi a zosnulým. Uvedená formulácia žaloby v kontexte s paušalizáciou súm vytvára zásadné podozrenie na finančnú motiváciu podania žaloby voči ekonomicky stabilnému subjektu;
3.5 okrem zodpovednosti vodiča vozidla Škoda Felícia EČV: M., je na účely konania nutné vysporiadať sa aj s otázkou spoluzavinenia ďalších účastníkov nehody. Z odôvodnenia uznesenia o vznesení obvinenia zo dňa 12.11.2021 možno predpokladať, že účastníci nehody v oboch vozidlách sa vzájomne poznali a obe vozidlá jazdili nepovolenou rýchlosťou. Následne vozidlo Honda Civic EČV: E. v zákrute prudko zastavilo, pričom vodič vozidla Škoda Felícia EČV: M. nestihol dobrzdiť tak, aby sa zrážke vyhol. Nie je spravodlivé, aby to bolo tak, že osoba, ktorá zasiahne do práv si odíde bez akejkoľvek ujmy, pretože všetko zaňho nahradí jeho poisťovateľ, a to aj z toho dôvodu, že existuje aj regresné právo poisťovateľa a nakoľko z okolnosti danej dopravnej nehody je dôvodné podozrenie, že predmetná

dopravná nehoda vznikla v dôsledku pretekov, čo by mohlo zakladať výluku z povinného zmluvného poistenia, a teda žalovaný ako poisťovateľ by v prípade výluky plnenie zosobnil voči osobe škodcu;
3.6 aj napriek situácii, kedy legislatíva výšku náhrady nemajetkovej ujmy pozostalých príbuzných obete dopravnej nehody explicitne nerieši ani nelimituje a ponecháva ju výlučne na voľnej úvahe všeobecných súdov, je potrebné skúmať kritériá, od ktorých sa následne samotná výška nemajetkovej ujmy má odvíjať. Výšku náhrady nemajetkovej ujmy určuje súd, ale s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo. Žalobcovia si môžu uplatniť v zásade akúkoľvek výšku, avšak musia svoj nárok dôsledne odôvodniť a preukázať. Súdna prax prijala zásadné kritéria, ktoré sú rozhodujúce pre určenie výšky náhrady nemajetkovej ujmy. Tieto kritéria sa rozdeľujú na kritéria na strane žalobcov (tých, do koho práv sa zasiahlo), kedy ide najmä o Ad1/ intenzitu vzťahu žalobcov s nebohým; Ad2/ vek nebohého a pozostalých, ako aj existenčná závislosť na nebohom; Ad3/ morálne zadosťučinenie, a na strane pôvodcu zásahu, vodiča, kedy je potrebné zohľadniť najmä Ad1/ postoj vodiča (ľútosť, náhradu škody, ospravedlnenie); Ad2/ dopad udalosti do sféry pôvodcu; Ad3/ majetkové pomery pôvodcu. Uvedenými kritériami sa musí súd pre prijatie správneho a právne udržateľného rozsudku zaoberať;
3.7 súd pri náhrade nemajetkovej ujmy prihliada aj na to, či pozostalí neboli morálne uspokojení v podobe odsúdenia páchateľa za trestný čin alebo poskytnutím ospravedlnenia. Základným princípom nemajetkovej ujmy a jej odškodnenia v peniazoch je princíp primeranosti náhrady nemajetkovej ujmy, ktorá je spôsobilá aspoň sčasti zmierniť dôsledky neoprávneného zásahu a umožňuje, aby výška náhrady na jednej strane nevytvárala priestor pre obohacovanie sa, ale na druhej strane umožňovala spravodlivé zadosťučinenie pozostalých. Pri rozhodovaní o náhrade nemajetkovej ujmy v peniazoch je potrebné sa zamerať aj na samotný dopad škodovej udalosti do psychickej sféry na strane pôvodcu zásahu, jeho postoj k samotnej dopravnej nehode, úmysel, resp. forma a miera zavinenia, trestný postih, snahu o nápravu, oľutovanie, ospravedlnenie sa. Je nesporné, že súd prihliada aj na to, či pozostalí neboli morálne uspokojení v podobe odsúdenia páchateľa za trestný čin alebo poskytnutím ospravedlnenia. Základným princípom nemajetkovej ujmy a jej odškodnenia v peniazoch, je princíp primeranosti náhrady nemajetkovej ujmy, ktorá je spôsobilá aspoň sčasti zmierniť dôsledky neoprávneného zásahu umožňuje, aby výška náhrady na jednej strane nevytvárala priestor pre obohacovanie sa, ale na druhej strane umožňovala spravodlivé zadosťučinenie pozostalých. Z ust. § 23 Obč. zák. vyplýva, že finančná náhrada je až posledným spôsobom náhrady v prípadoch, ak nepostačuje morálne zadosťučinenie, ktorým je najmä ospravedlnenie sa alebo samotné prejednanie veci a odsúdenie osoby, ktorá zásah spôsobila. Súdy jednoznačne považujú aj odsúdenie pôvodcu zásahu za formu satisfakcie, ktorá sa musí prejaviť na priznanej nemajetkovej ujme, resp. jej nepriznaní ako doplnku poskytnutej satisfakcie. Pri nemajetkovej ujme je rozhodné dať možnosť tomu kto zasiahol do práva, aby prejavil ľútosť a ospravedlnil sa, čo v konečnom dôsledku môže mať dopad aj na samotnú výšku priznanej nemajetkovej ujmy;
3.8 pre priznanie samotnej nemajetkovej ujmy sú rozhodujúce pomery pôvodcu zásahu – vinníka dopravnej nehody, ako osoby, ktorá do práv Žalobcov zasiahla a „pretrhla“ vzťah medzi Žalobcami a zomrelým nezvratným zásahom. Preto je potrebné skúmať jeho osobu a najmä jeho majetkové pomery a nie pomery žalovaného v postavení poisťovateľa. V tomto duchu sa nesie i stabilná judikatúra, ktorá prijala závery, že majetkové pomery pôvodcu zásahu je potrebné zohľadniť nie z pohľadu výšky priznanej satisfakcie, ale z pohľadu možností reálneho uspokojenia priznaných nárokov. Prípadná priznaná náhrada na nemajetkovú ujmu pre žalobcov nesmie byť prostriedkom bezdôvodného obohatenia a nemôže byť likvidačná pre pôvodcu zásahu. Nie sú rozhodujúce pomery poisťovateľa/ žalovaného, pretože ten nijako do práv žalobcov nezasiahol a zákon mu nedáva legislatívne možnosti zmiernenia následkov smrti poškodeného ospravedlnením sa, prejednaním veci a pod;
3.9 uplatnený nárok vylučuje možnosť uplatnenia si aj úroku z omeškania , ktorý si žalobcovia jednotlivo uplatňujú. Podľa ustanovenia § 13 ods. 3 Občianskeho zákonníka: „Výšku náhrady podľa odseku 2 určí súd s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo.“ Nakoľko výšku náhrady nemajetkovej ujmy určuje súd, povinnosť zaplatiť náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch vzniká až na základe takého súdneho rozhodnutia. Do omeškania by sa teda žalovaný dostal až márnym uplynutím lehoty na plnenie určenej v rozsudku;
3.10 viacerí žalobcovia vypovedali, že po smrti nebohého čerpali voľno, dovolenku alebo boli PN v príčinnej súvislosti s tragickou nehodou, no tieto tvrdenia nedoložili žiadnym dokladom. Pokiaľ niektorí žalobcovia uviedli, že po smrti nebohého nenavštevovali školu, lebo sa nevedeli sústrediť, alebo z dôvodu ich psychického stavu, treba podotknúť, že k nehode došlo 27.06.2020, čo je de facto prvý víkend letných prázdnin. Z výpovedí niektorých žalobcov vyplynuli nezrovnalosti ohľadom brigádnickej činnosti nebohého. Niektorí žalobcovia nevedeli uviesť dátum narodenia ani úmrtia

nebohého. Predmetné nezrovnalosti sú podľa názoru žalovaného takého rozsahu, že je spochybnená vierohodnosť jednotlivých uvádzaných skutočností. Celkový opis ako bolo zasiahnuté do práv žalobcov sa obmedzil len na pár slov ako „veľmi zle“, „nie veľmi dobre“ a pod. U žalobcov 14/ až 16/ sa nejedná ani o osoby blízke;
3.11 pri určovaní výšky nároku na náhradu nemajetkovej ujmy sa súdna prax priklonila k subsidiárnej aplikácii zákona č. 274/2017 Z.z. o obetiach trestných činov, podľa § 13 ktorého zákona by žalobcovia mali mať v súhrne nárok na sumu 30 250 Eur. Podľa § 14 predmetného zákona pritom možno odškodnenie znížiť, ak obeť násilného trestného činu spoluzavinila ujmu na zdraví alebo si neuplatnila svoje práva tak, aby odškodnenie získala od páchateľa trestného činu.

4. Za nesporné medzi stranami sporu súd považoval najmä to že :
4.1 pri Dopravnej nehode (bod 2.1 odôvodnenia tohto rozsudku) došlo k úmrtiu A. G., rodinného príslušníka žalobcov;
4.2 ako vinník Dopravnej nehody bol v trestnom konaní právoplatne odsúdený F. T. J. za prečin usmrtenia a ublíženia na zdraví;
4.3 vozidlo, ktoré viedol F. T. J., bolo povinne zmluvne poistené u žalovaného.

5. Za sporné medzi stranami sporu súd považoval najmä to :
5.1 či je daný, preukázaný a primeraný nárok žalobcov;
5.2 či žalobcovia 14/ až 16/ sú aktívne vecne legitimovaní v spore;
5.3 či nie je daná miera spoluzavinenia zomrelého A. G. resp. ďalších účastníkov nehody za Dopravnú nehodu;
5.4 či nepostačuje morálne zadosťučinenie – odsúdenie F. T. J. jeho prejavenie ľútosti a ospravedlnenie sa.

6. Relevantné ustanovenia právnych predpisov:
6.1 Podľa § 11 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len ako „Obč. Z.), fyzická osoba má právo na ochranu svojej osobnosti, najmä života a zdravia, občianskej cti a ľudskej dôstojnosti, ako aj súkromia, svojho mena a prejavov osobnej povahy.
6.2 Podľa § 13 ods. 1 Obč. Z., fyzická osoba má právo najmä sa domáhať, aby sa upustilo od neoprávnených zásahov do práva na ochranu jeho osobnosti, aby sa odstránili následky týchto zásahov a aby mu bolo dané primerané zadosťučinenie.
6.3 Podľa § 13 ods. 2 Obč. Z., pokiaľ by sa nezdalo postačujúce zadosťučinenie podľa odseku 1 najmä preto, že bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo jeho vážnosť v spoločnosti, má fyzická osoba tiež právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch.
6.4 Podľa § 13 ods. 3 Obč. Z., výšku náhrady podľa odseku 2 určí súd s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo.
6.5 Podľa § 116 Obč. Z., blízkou osobou je príbuzný v priamom rade, súrodenec a manžel; iné osoby v pomere rodinnom alebo obdobnom sa pokladajú za osoby sebe navzájom blízke, ak by ujmu, ktorú utrpela jedna z nich, druhá dôvodne pociťovala ako vlastnú ujmu.
6.6 Podľa § 415 Obč. Z., každý je povinný počínať si tak, aby nedochádzalo ku škodám na zdraví, na majetku, na prírode a životnom prostredí.
6.7 Podľa § 420 ods. 1 Obč. Z., každý zodpovedá za škodu, ktorú spôsobil porušením právnej povinnosti.
6.8 Podľa § 427 ods. 1 Obč. Z., fyzické a právnické osoby vykonávajúce dopravu zodpovedajú za škodu vyvolanú osobitnou povahou tejto prevádzky.
6.9 Podľa § 427 ods. 2 Obč. Z., rovnako zodpovedá aj iný prevádzateľ motorového vozidla, motorového plavidla, ako aj prevádzateľ lietadla.
6.10 Podľa § 428 Obč. Z. svojej zodpovednosti sa nemôže prevádzateľ zbaviť, ak bola škoda spôsobená okolnosťami, ktoré majú pôvod v prevádzke. Inak sa zodpovednosti zbaví, len ak preukáže, že sa škode nemohlo zabrániť ani pri vynaložení všetkého úsilia, ktoré možno požadovať.
6.11 Podľa § 441 Obč. Z., ak bola škoda spôsobená aj zavinením poškodeného, znáša škodu pomerne; ak bola škoda spôsobená výlučne jeho zavinením, znáša ju sám.
6.12 Podľa § 4 ods. 1 zákona č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „Zákon o PZP“), poistenie zodpovednosti sa vzťahuje na každého, kto zodpovedá za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla uvedeného v poistnej zmluve.
6.13 Podľa § 4 ods. 2 Zákona o PZP, poistený má z poistenia zodpovednosti právo, aby poisťovateľ za neho nahradil poškodenému uplatnené a preukázané nároky na náhradu a) škody na zdraví a nákladov

pri usmrtení, b) škody vzniknutej poškodením, zničením, odcudzením alebo stratou veci, c) účelne vynaložených nákladov spojených s právnym zastúpením pri uplatňovaní nárokov podľa písmen a), b) a d), ak poisťovateľ nesplnil povinnosti uvedené v § 11 ods. 6 písm. a) alebo písm. b) alebo poisťovateľ neoprávnene odmietol poskytnúť poistné plnenie, alebo neoprávnene krátil poskytnuté poistné plnenie, d) ušlého zisku.
6.14 Podľa § 15 Zákona o PZP, náhradu škody uhrádza poisťovateľ poškodenému. Poškodený je oprávnený uplatniť svoj nárok na náhradu škody priamo proti poisťovateľovi a je povinný tento nárok preukázať.
6.15 Podľa § 12 ods. 2 zákona č. 274/2017 Z.z. o obetiach trestných činov (ďalej len ako „Zákon o obetiach trestných činov“) v znení účinnom do 30.06.2021, ak bola trestným činom spôsobená smrť, obeť násilného trestného činu má nárok na vyplatenie odškodnenia v sume päťdesiatnásobku minimálnej mzdy. Ak je obetí násilného trestného činu viac, suma odškodnenia sa medzi nich rozdelí rovnakým dielom.
6.16 Podľa § 12 ods. 2 Zákona o obetiach trestných činov v aktuálnom znení, ak bola trestným činom spôsobená smrť, obeť násilného trestného činu má nárok na vyplatenie odškodnenia za spôsobenú nemajetkovú ujmu vo výške dvadsaťpäťnásobku sumy mesačnej minimálnej mzdy platnej na obdobie kalendárneho roka, v ktorom došlo k spáchaniu trestného činu. Ak bola trestným činom spôsobená smrť a je len jedna pozostalá obeť násilného trestného činu, ktorá bola odkázaná výživou na zomretého, má nárok na vyplatenie odškodnenia vo výške päťdesiatnásobku sumy mesačnej minimálnej mzdy platnej na obdobie kalendárneho roka, v ktorom došlo k spáchaniu trestného činu.
6.17 Podľa § 151 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len ako „CSP“), skutkové tvrdenia strany, ktoré protistrana výslovne nepoprela, sa považujú za nesporné.
6.18 Podľa § 151 ods. 2 CSP, ak strana poprie skutkové tvrdenia, ktoré sa týkajú jej konania alebo vnímania, uvedie vlastné tvrdenia o predmetných skutkových okolnostiach, inak je popretie neúčinné.
6.19 Podľa § 255 ods. 1 CSP, súd prizná strane náhradu trov konania podľa pomeru jej úspechu vo veci.
6.20 Podľa § 262 ods. 1 CSP, o nároku na náhradu trov konania rozhodne aj bez návrhu súd v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí.
6.21 Podľa § 262 ods. 2 CSP, o výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie v lehote do 60 dní po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

7. Súd vykonal dokazovanie:
7.1 výsluchom žalobcov;
7.2 výsluchom F. T. J. (vinníka Dopravnej nehody)
7.3 listinnými dôkazmi: (č.l. 5) rodný list P. G.; (č.l. 5pv) rodný list F. G.; (č.l. 6) rodný list F. O.; (č.l. 6pv-8) rozsudok OS Zvolen č.k. 15P/34/2020-76 (o zverení mal. F. O. do náhradnej osobnej starostlivosti A. B.); (č.l.9pv-10) obžaloba č.XXX XXX/XX/XXXX-XX zo dňa 30.03.2022 na obvineného F. T. J.; (č.l. 10pv-11) List o prehliadke mŕtveho a štatistické hlásenie o úmrtí; (č.l. 11pv) rodný list A. G.; (č.l. 12) rodný list A. G.; (č.l. 12pv-13) fotokópia občianskeho preukazu C. M.; (č.l. 14-17) rodné listy L. G., M. G., F. G., K. G., A. G., N. G.; N. G., B. G.; (č.l. 18-22) rozsudok OS Zvolen, č.k.1T/14/2022-476 zo dňa 26.08.2022 (ktorým bol obžalovaný F. T. J. uznaný vinným z prečinu usmrtenia a ublíženia na zdraví); (č.l. 22pv) úmrtný list A. G.; (č.l. 23-25) uznesenie o vznesení obvinenia V.:N./M. z 12.11.2021; (č.l. 25pv) rodný list O. G.; (č.l. 26) rodný list O. G.; (č.l. 67-82 a č.l. 116-131) lustrácie žalobcov v REGOB; (č.l. 153-157) rozsudok OS Zvolen, č.k.: 1T/14/2022-476 z 26.08.2022 s doložkou právopl.; (č.l. 158-162) rozsudok KS v BB sp.zn. 3To/90/2022 z 15.02.2023; (č.l. 177-199) lustrácie bankových účtov žalobcov a z pripojeného trestného spisu Okresného súdu Zvolen sp.zn. 1T/14/2022 a z vyšetrovacieho spisu č. V.:N./M. Okresného riaditeľstva PZ Zvolen - znalecký posudok č. 16/2021 a č. 11/2021 A. Q. Q. a A. A. J. (č.l. 158 -186 predmetného spisu).

8. Zistený skutkový stav :
8.1 dňa 27.06.2021 o 01:42 hod. došlo na ceste I/66 v 66,58 km, v k.ú. mesta Zvolen k Dopravnej nehode, pri ktorej F. T. J., ktorý viedol vozidlo zn. Škoda Felícia, ktoré bolo v rozhodnej dobe povinne zmluvne poistené u žalovaného, narazil do stojaceho vozidla zn. Hondy Civic, v ktorom sa nachádzal aj A. G.;
8.2 na základe rozsudku Okresného súdu Zvolen sp.zn. 1T/14/2022 zo dňa 26.08.2022 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici sp.zn. 3To/90/2022 zo dňa 15.02.2023 bol F. T. J. právoplatne odsúdený za prečin usmrtenia a ublíženia na zdraví;

8.3 bezprostrednou príčinou smrti bolo zadusenie splodinami horenia, intoxikácia oxidom uhoľnatým s následným uhorením pri rozsiahlom termickom poškodení tela, pričom v čase pôsobenia ohňa A. G. ešte žil (znalecký posudok č. 16/2021 a č. 11/2021 A. Q. Q. a A. A. J.);
8.4 technickou príčinnou Dopravnej nehody bol pohyb vozidla, ktoré viedol F. T. J., vyššou rýchlosťou (133 km/h), ako bola povolená rýchlosť (90 km/h), v dôsledku ktorej skutočnosti k Dopravnej nehode došlo, nakoľko ak by šiel povolenou rýchlosťou 90 km/h, mohol zrážke vozidiel zabrániť (Znalecký posudok č. 356/2001 znaleckej organizácie Znalex s.r.o.);
8.5 za predmetnú Dopravnú nehodu je v zmysle § 420 Obč. Z. zodpovedný F. T. J. – priamym dôsledkom zavineného protiprávneho konania F. T. J. bol náraz vozidla Škoda Felícia do stojaceho vozidla Honda Civic, pri ktorom došlo k usmrteniu A. G. a k ublíženiu na zdraví ďalším trom osobám (rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici sp.zn. 3To/90/2022 zo dňa 15.02.2023);
8.6 napriek tomu, že aj vodič Hondy Civic (v ktorom sa nachádzal aj nebohý A. G.) porušil dopravné predpisy (išiel rýchlosťou 126 km/h), toto protiprávne konanie nemá príčinnú súvislosť s následkom (vodič Hondy Civic nemohol zabrániť stretu vozidiel) – jedinou príčinnou Dopravnej nehody bolo nezodpovedné vedenie vozidla T. W. F. T. J. rýchlosťou 133 km/h (pri maximálne povolenej rýchlosti 90 km/h), v dôsledku čoho nebol schopný ubrzdiť a narazil do už stojaceho vozidla Honda Civic. Ani ostatní poškodení sa nepodieľali na spôsobenej škode a žiaden z poškodených nemá žiaden podiel na vzniknutej škode (rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici sp.zn. 3To/90/2022 zo dňa 15.02.2023);
8.7 Jakub T. J. sa k spáchaniu prečinu priznal a oľutoval ho (rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici sp.zn. 3To/90/2022 zo dňa 15.02.2023);
8.8 nebohý A. G. bol synom žalobkyne 1/ a žalobcu 2/, súrodencom žalobcov 3/ až 13/, strýkom žalobkyne 14/ a švagrom žalobkýň 15/ a 16/.

9. Po prejednaní veci, po vykonanom dokazovaní a po právnom posúdení dospel súd prvej inštancie k záveru, že (a) žaloba žalobcov je čo do právneho dôvodu (s výnimkou uplatnených úrokov z omeškania) dôvodná a (b) v prípade žalobcov 1/ až 13/ aj primeraná čo do uplatnenej výšky. V súvislosti s dokazovaním a s právnym posúdením veci súd zdôrazňuje, že všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkmi konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania (Uznesenie Najvyššieho súdu SR zo 16. 11. 2011, sp. zn. 6 Cdo 145/2011). Súd prvej inštancie sa preto zameral pri dokazovaní a pri právnom posúdení veci len na tie dôkazy a len na tie skutkové tvrdenia, ktoré mali relevanciu k meritu prejednávanej veci a súčasne ktoré boli sporné.

10. K pasívnej vecnej legitimácii žalovaného:
10.1 ustanovenia § 4 ods. 2 a 4 ako aj ust. § 15 Zákona o PZP treba vykladať za použitia eurokonformného výkladu s prihliadnutím k samotnému účelu povinného zmluvného poistenia tak, že poisťovňa je v spore o náhradu nemajetkovej ujmy vzniknutej na strane pozostalých po obeti dopravnej nehody spôsobenej prevádzkou motorových vozidiel vecne pasívne legitimovaná (Rozsudok súdneho dvora EÚ z 24.októbra 2013 vo veci C – 22/12 vo veci Haasová a obdobne uznesenie Ústavný súd SR sp. zn. I. ÚS 474/2016 z 17.08.2016 a tiež rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6Mcdo 1/2016);
10.2 škodou pre účely zákona č. 381/2001 Z. z. je aj nemajetková ujma spočívajúca v zásahu do osobnostných práv pozostalých obete dopravnej nehody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla. V spore o náhradu takejto ujmy je poisťovňa pasívne legitimovaná (R 61/2018);
10.3 v rámci náhrady škody sa odškodňuje aj nemajetková ujma spôsobená pozostalým po obeti dopravnej nehody, za ktorú možno priznať náhradu peňažnou formou podľa § 13 OZ, ktorú v širšom ponímaní treba považovať za škodu na zdraví podľa § 4 ods. 2 písm.) zákona č. 381/2001 Z. z. Takáto náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch preto spadá do rozsahu povinného zmluvného poistenia (rozhodnutie Krajského súdu v Trnave z 21. mája 2014, sp. zn. 11Co 116/2013);
10.4 poškodení (žalobcovia) majú v zmysle § 15 Zákona o PZP právo uplatniť svoj nárok na náhradu škody priamo proti poisťovateľovi (napr. rozhodnutie Krajského súdu v Bratislave z 9. septembra 2014, sp. zn. 8Co 67/2012);
10.5 V prejednávanej veci nebolo sporné, že osobné motorové vozidlo Škoda Felícia, ktoré viedol škodca (páchateľ prečinu) F. T. J., bolo povinne zmluvne poistené u žalovaného;
10.6 vzhľadom na skutočnosti vyššie uvedené je daná pasívna vecná legitimácia žalovaného v spore. Žalobcovia si svoje nároky mohli uplatniť (aj) voči škodcovi F. T. J. – neboli tak však povinní urobiť, nakoľko Zákon o PZP im v § 15 priznáva priamy nárok voči poisťovateľovi (žalovanému). Argumentácia žalovaného v tomto smere je preto bez právneho významu.

11. K aktívnej vecnej legitimácii žalobcov:
11.1 Ak medzi fyzickými osobami existujú sociálne morálne, citové a kultúrne vzťahy vytvorené v rámci súkromného a rodinného života, môže porušením práva na život jednej z nich dôjsť k nedovolenému zásahu do práva na súkromie druhej z týchto osôb. Ak teda dôjde k smrti jedného z členov rodinného vzťahu, pozostalá osoba môže utrpieť citovú ujmu vo forme šoku smútku zo straty blízkej osoby a takisto aj spoločenstva s blízkou osobou (rozsudok Najvyššieho súdu SR sp.zn. 2Cdo 93/2008).
11.2 Aktívna legitimácia je daná tomu subjektu, ktorému svedčí existencia kvalifikovaného vzťahu s nebohým, keďže právo na súkromie je jedným zo základných osobnostných práv fyzickej osoby tak, ako to má na mysli aj § 11 Občianskeho zákonníka (uznesenie Krajského súdu v Košiciach z 13. októbra 2005, sp. zn. 1 Co 201/2005).
11.3 Občiansky zákonník vytvára svojou definíciou blízkej osoby dve kategórie blízkych osôb:
11.3.1 v prvom prípade ide o taxatívne vymenované osoby, ktorými sú všetci príbuzní v priamom rade a to bez obmedzenia: rodičia (vrátane prarodičov a vnukov), súrodenec a manžel, pričom v rámci tejto prvej kategórie sa neskúma, aké sú vzájomné subjektívne vzťahy medzi jednotlivými osobami (Števček, M., Dulak, A., Bajánková, J., Fečík, M., Sedlačko, F., Tomašovič, M. a kol. Občiansky zákonník I. § 1 - 450. Komentár. 2. vydanie. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 724, obdobne Fekete, I. Občiansky zákonník Komentár § 116, EPOS, 2007, strana 232 - 233);
11.3.2 druhou kategóriou sú osoby vymedzené nie na základe príbuzenského či manželského pomeru k osobe, ale na základe ich subjektívneho vzťahu k osobe - pôjde teda o osoby, ktoré by ujmu dotknutej osoby dôvodne pociťovali ako vlastnú. Kým pri prvej kategórii blízkej osoby (príbuzní v priamom rade, súrodenec a manžel) nie je potrebné preukázať nič okrem existencie objektívneho vzťahu – príbuzenského v priamom rade (bez ohľadom na stupeň priameho príbuzenstva), súrodeneckého či manželského vzťahu, pri druhej kategórii je nutné preukázať istú kvalitatívnu objektívnu úroveň vzťahu medzi dotknutými osobami.
11.4 Spoločná domácnosť nie je zákonnou podmienkou či kritériom priznania náhrady nemajetkovej ujmy alebo jej výšky – podstatným je pozitívny vzťah k zosnulému (rozsudok Najvyššieho súdu ČR sp.zn. 6 To 1421/2015 z 18.05.2016; obdobne tak Števček, M., Dulak, A., Bajánková, J., Fečík, M., Sedlačko, F., Tomašovič, M. a kol. Občiansky zákonník I. § 1 - 450. Komentár. 2. vydanie. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 725). Na strane druhej, spoločná domácnosť môže byť tou skutočnosťou, ktorá je spôsobilá preukázať existenciu kvalifikovaného vzťahu medzi osobami - blízkymi podľa generálnej klauzuly môžu byť teda najmä príbuzní, ktorí nie sú blízkymi osobami už z dôvodu príbuzenstva t. j. príbuzní v pobočnom rade tretieho a ďalšieho stupňa (strýc, teda, bratranci..), osoby žijúce s niekým v spoločnej domácnosti, ktoré s ním nie sú príbuzné, ale ak vytvorili spolužitím v spoločnej domácnosti vzťah obdobný vzťahu rodinnému - napr. druh, družka, zošvagrené osoby (Fekete, I. Občiansky zákonník Komentár § 116, EPOS, 2007, strana 232 - 233).
11.5 V prejednávanej veci :
11.5.1 pod definíciu prvej kategórie blízkej osoby podľa § 116 Obč. Z. vo vzťahu k zosnulému A. G. (pri ktorej nie je potrebné preukázať nič okrem existencie objektívneho vzťahu – príbuzenského v priamom rade) spadajú žalobkyňa 1/ (matka), žalobca 2/ (otec) a žalobcovia 3/ až 13/ (súrodenci). Aj Zákon o obetiach trestných činov, na ktorý žalovaný v konaní poukazoval, považuje (§ 2 ods. 1 písm. b) bod 2.) za legitimované subjekty (obete) i.a. príbuzných v priamom rade (bez obmedzenia stupňa príbuzenstva), ktorými sú nepochybne (a bez potreby osobitného skúmania) rodičia a súrodenci obete;
11.5.2 do druhej kategórie blízkych osôb, pri ktorej sa vyžaduje preukázanie istej kvalitatívnej objektívnej úrovni vzťahu medzi dotknutými osobami, spadá žalobkyňa 14/ (neter zosnulého) a žalobkyne 15/ a 16/ (švagriné).
11.6 Existencia ujmy však musí byť preukázaná v každom jednom prípade, bez ohľadu na to, či ide blízke osoby patriace do prvej alebo druhej kategórie.

12. K existencii základu nároku žalobcov na náhradu nemajetkovej ujmy :
12.1 osobnostné práva (vrátane práva na súkromie), upravené v § 11 Obč. Z. sú absolútnymi právami každej fyzickej osoby a majú nehmotný charakter. Právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života je základným právom podľa čl. 19 ods. 2 Ústavy SR („Každý má právo na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života“) a tiež podľa čl. 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Občianskoprávna ochrana osobnosti je zodpovednosťou objektívnou – zavinenie alebo úmysel nie sú potrebné. „Ak pri dopravnej nehode vznikne aj iná ako materiálna škoda, spočívajúca napríklad v usmrtení osoby, ustanovenia § 11 a nasl. Obč. Z. poskytujú právny základ nároku na náhradu nemateriálnej ujmy v dôsledku zásahu do osobnostných

práv pozostalého“. (Števček, M., Dulak, A., Bajánková, J., Fečík, M., Sedlačko, F., Tomašovič, M. a kol. Občiansky zákonník I. § 1 - 450. Komentár. 2. vydanie. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 65).
12.2 „Zásah do emocionálnej sféry fyzickej osoby, spôsobený protiprávnym konaním tretej osoby, následkom ktorého je úmrtie blízkej osoby, zakladá právo domáhať sa ochrany osobnosti podľa ustanovení Občianskeho zákonníka o ochrane osobnosti.“ (uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5Cdo/265/2009 zo dňa 17.02.2011).
12.3 „Ak medzi fyzickými osobami existujú sociálne morálne, citové a kultúrne vzťahy vytvorené v rámci súkromného a rodinného života môže porušením práva na život jednej z nich dôjsť k nedovolenému zásahu do práva na súkromie druhej z týchto osôb. Ak teda dôjde k smrti jedného z členov rodinného vzťahu, pozostalá osoba môže utrpieť citovú ujmu vo forme šoku smútku zo straty blízkej osoby a takisto aj spoločenstva s blízkou osobou.“ (rozsudok Najvyššieho súdu SR sp.zn. 2Cdo 93/2008).
12.4 „Usmrtenie človeka je vážnym zásahom do súkromia a duševného zdravia blízkych osôb a zakladá právo na náhradu škody na zdraví vo všetkých jej formách vrátane nemajetkovej ujmy s priamym nárokom proti poisťovateľovi.“ (rozsudok Krajského súdu v Prešove zo dňa 31. marca 2016, sp. zn. 21Co/60/2015). „Aktívna legitimácia je daná tomu subjektu, ktorému svedčí existencia kvalifikovaného vzťahu s nebohým, keďže právo na súkromie je jedným zo základných osobnostných práv fyzickej osoby tak, ako to má na mysli aj § 11 OZ“ (uznesenie Krajského súdu v Košiciach z 13. októbra 2005, sp. zn. 1 Co 201/2005).
12.5 „Súd pri úvahách o tom, či je namieste priznanie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch prihliada aj na iné kritéria, ako sú kritéria uvedené v § 13 ods. 2 Obč. Z. Priznanie nemajetkovej ujmy v peniazoch zákon ponecháva na voľnej úvahe súdu – ten však musí hodnotiť tak jednotlivé okolnosti, ako aj celkovú povahu konkrétneho prípadu. Určiť konkrétne pravidlá hodnotenia je takmer nemožné vzhľadom na rozdielnosť toho - ktorého konkrétneho prípadu a vzhľadom na povahu osobnostného práva, ochrany ktorého sa fyzická osoba domáha.“ (uznesenie Najvyššieho súdu SR z 30. apríla 2008, sp. zn. 5 Cdo 126/2007).
12.6 Náhradu ujmy nie je možno považovať za vyjadrenie hodnoty ľudského života. Cieľom náhrady v danom prípade je zmiernenie následkov smrti blízkej a milovanej osoby u sekundárnych obetí (v danom prípade žalobcov) z dôvodu prežitej traumy, šoku, smútku a tiež aj pomoc v oblasti finančnej. „Cieľom náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch je určitá satisfakcia za spôsobený zásah do súkromného a rodinného života fyzickej osoby a nemôže na strane žiadateľa slúžiť na neprípustné obohacovanie a na druhej strane nemôže mať likvidačný charakter voči tomu, kto je na zaplatenie nemajetkovej ujmy zaviazaný.“ (rozsudok Krajského súdu v Nitre z 25. septembra 2013, sp.zn. 25 Co 18/2013).

13. Pokiaľ žalovaný tvrdil, že žalobcovia nepreukázali vznik ujmy, súd konštatuje, že A. G. zomrel v dôsledku Dopravnej nehody, pričom spôsob, akým prišiel o život, bol mimoriadne drastický a tragický- uhorel zaživa. Je nepochybné, že takáto udalosť mimoriadne negatívnym spôsobom zasiahla jeho najbližších – priamych príbuzných (rodičov a súrodencov), s väčšinou ktorých žil až do smrti v jednej domácnosti a zasiahla tiež nepochybne aj neter zomrelého (žalobkyňa 14/), ktorá na základe rozhodnutí Okresného súdu Zvolen (č.l. 6pv-8) bola zverená do náhradnej osobnej starostlivosti žalobkyne 1/, pričom v spoločnej domácnosti s nebohým, jeho matkou, otcom a jeho súrodencami žila od svojich 5 mesiacov, odkedy ju žalobkyňa 1/ vychovávala a starala sa o ňu ako o vlastné dieťa, z čoho vyplýva, že s ostatnými deťmi žalobcov 1/ a 2/, vrátane nebohého A. G., mala obdobný vzťah, ako je vzťah súrodenecký. Pokiaľ ide o žalobkyne 15/ a 16/, ide o blízke osoby zomrelého A. G. patriace do druhej kategórie, pri ktorých sa vyžaduje preukázanie osobitného, kvalifikovaného vzťahu s nebohým. Žalobkyne 15/ a 16/ pri svojich výsluchoch uviedli, že s nebohým žili v rozhodnom čase na spoločnej adrese, mali pekný vzťah a nebohý im chýba, pociťujú smútok z dôvodu jeho úmrtia. Na rozdiel od niektorých iných žalobcov, žalobkyne 15/ a 16/ poznali aj dátumy narodenia a úmrtia nebohého, poznali akú hudbu mal rád, potvrdili, že sa na sviatky obdarovávali a nebohý A. im pomáhal aj s ich deťmi (napr. č.l. 251 p.v.).

14. Súd vzhľadom na vyššie uvedené dospel k záveru, že aktívne vecne legitimovaní v spore sú všetci žalobcovia a že došlo k závažnému zásahu do osobnostných práv všetkých žalobcov, ktoré zahŕňajú ich právo na súkromie a na ochranu rodinného života, k zásahu do ich práva vytvárať a udržiavať vzťahy s inými ľudskými bytosťami, najmä v oblasti citovej (§ 11 Obč. Z.). Pokiaľ žalovaný tvrdí, že k takémuto zásahu nedošlo, musel by preukázať, že medzi žalobcami a nebohým neboli také vzťahy, akú sú bežné medzi príbuznými - naopak, musel by preukázať, že tieto vzťahy boli rozvrátené, čo však v konaní nepreukázal - v zmysle § 151 ods. CSP nešlo o účinné popretie skutkových tvrdení žalobcov, nakoľko žalovaný bol povinný uviesť vlastné skutkové tvrdenia o predmetných skutkových

tvrdeniach žalobcov (napr. že vzťahy žalobcov so zosnulým boli rozvrátené a pod.), čo neurobil. „Nie sú rozhodujúce subjektívne pocity, ale objektívne hľadisko, teda to, či by predmetnú ujmu takto v danom mieste a čase (v tej istej situácii, prípadne spoločenskom postavení a pod.) vnímala aj každá iná fyzická osoba.“(uznesenie Najvyššieho súdu SR, sp.zn. 4Cdo 81/2011). Spolužitie v spoločnej domácnosti na jednej strane nie je podmienkou pre priznanie nároku na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch, na druhej strane spoločná domácnosť môže byť tou skutočnosťou, ktorá je spôsobilá preukázať existenciu kvalifikovaného vzťahu medzi osobami. Blízkymi podľa generálnej klauzuly môžu byť teda najmä príbuzní, ktorí nie sú blízkymi osobami už z dôvodu príbuzenstva t. j. príbuzní v pobočnom rade tretieho a ďalšieho stupňa (strýc, teda, bratranci..), osoby žijúce s niekým v spoločnej domácnosti, ktoré s ním nie sú príbuzné, ale ak vytvorili spolužitím v spoločnej domácnosti vzťah obdobný vzťahu rodinnému - napr. druh, družka, zošvagrené osoby (Fekete, I. Občiansky zákonník Komentár § 116, EPOS, 2007, strana 232 - 233). Väčšina zo žalobcov s nebohým až do jeho smrti v spoločnej domácnosti žila.

15. Aj keď je možné prisvedčiť argumentácii žalovaného, že pri výsluchoch niektorí žalobcovia len pomerne stroho popísali ako pociťujú ujmu zo smrti A. G., alebo že niektorí zo žalobcov pri výsluchoch nevedeli uviesť, akú sumu náhrady nemajetkovej ujmy si uplatňujú (pozn. súdu - konkrétne sumy ich nárokov vyplývajú zo žalobného návrhu, ktorý vypracoval ich právny zástupca a o primeranosti uplatneného nároku napokon rozhoduje až súd), alebo že v niektorých (pozn. súdu- pre súd nie rozhodujúcich) otázkach sa výpovede žalobcov nezhodovali alebo že žalobcovia na ne nevedeli odpovedať, je možné tiež súhlasiť s argumentáciou žalobcov, že ich znížená spôsobilosť sa vyjadrovať zodpovedá ich vzdelaniu a mentálnej úrovni, čo však ale neznamená, že sa ich smrť blízkeho nedotkla a nespôsobila im ujmu. Žalobcovia sa vyjadrili, že im nebohý A. G. chýba a že ich jeho smrť veľmi zasiahla, keďže žili v spoločnej domácnosti, trávili spoločne voľný čas, niektorí si spoločne príležitostne privyrábali, obdarúvali sa darčekmi na sviatky, poznali záľuby a obľúbenú hudbu nebohého. Znížená mentálna úroveň, nedostatočné vzdelanie či znížená schopnosť žalobcov vyjadrovať sa ešte neznamenajú, že v dôsledku tragickej udalosti a úmrtia ich príbuzného im nevznikla ujma. V príčinnej súvislosti s protiprávnym konaním F. T. J. došlo k spôsobeniu ujmy žalobcom (vrátanie ujmy emocionálnej), ktorá žalobcom v dôsledku úmrtia ich blízkej osoby bráni v plnej miere napĺňať ich citové potreby - došlo k násilnému pretrhnutiu rodinných a citových väzieb, vyplývajúcich z intenzity ich dovtedajších vzájomných vzťahov a vzájomného spolužitia. Žalobcovia ako pozostalé blízke osoby utrpeli citovú ujmu vo forme šoku a smútku zo straty blízkej osoby a takisto aj ich spoločenstva s nebohým A. G. a preto im vzniklo právo ako fyzickým osobám využiť právne prostriedky ochrany osobnosti, ktoré sú exemplifikatívne uvedené v ustanovení § 13 Občianskeho zákonníka.

16. Následok (smrť uhorením) predmetného protiprávneho konania je nereparovateľný, fatálny a je preto nepochybné, že iné formy zadosťučinenia (odsúdenie vinníka, jeho ľútosť a ospravedlnenie) nie sú postačujúce. „Prejavenie ľútosti, priznanie a uloženie trestu odňatia slobody v trvaní sedem a pol roka žalovanému za jeho protiprávne konanie, nie sú ani podľa názoru odvolacieho súdu skutočnosti významné z hľadiska posudzovania dôvodnosti a výšky žalobcami uplatneného nároku na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch“ (rozsudok Krajského súdu v Žiline sp. zn. 8Co 264/2013). Navyše, občianskoprávna ochrana osobnosti je zodpovednosťou objektívnou – zavinenie alebo úmysel nie sú potrebné. Skutočnosť, že určité správanie fyzickej osoby bolo ako skutok predmetom trestného konania alebo občianskeho súdneho konania, nebráni tomu, aby sa následná reakcia iných osôb na toto správanie stala predmetom konania o ochranu osobnosti podľa § 11 a nasl. Obč. Z. (R 34/1996).

17. K primeranosti uplatnenej výšky náhrady nemajetkovej ujmy:
17.1 určenie výšky náhrady nemajetkovej ujmy je zo zákona na voľnej úvahe súdu, ktorá však musí byť odôvodnená a musí mať základ v zistenom skutkovom stave. „Nevyhnutné je zohľadniť aj samotný účel náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch, ktorý v rámci primeraného zadosťučinenia konania o ochrane osobnosti sleduje predovšetkým funkciu satisfakčnú, pretože rozsah vzniknutej nemajetkovej ujmy nie je možné exaktne kvantifikovať a vyčísliť. Nemajetková ujma, ktorá vznikla porušením osobnostných práv sa vo všeobecnom slova zmysle ani odškodniť nedá a je možné za ňu poskytnúť len satisfakciu.“ (z rozsudku Krajského súdu v Nitre z 2. októbra 2013, sp. zn. 9 Co 330/2012).
17.2 Prvoradou zásadou je primeranosť zadosťučinenia z hľadiska jeho účelu. Pre správne a spravodlivé uloženie sankcie je ďalej významné aj dodržiavanie princípov zákonnosti a individualizácie sankcie. Podstatou zásady zákonnosti sankcie je dodržanie zákonných podmienok na uloženie sankcie, ktoré ustanovuje Občiansky zákonník. Zásada individualizácie sankcie znamená, že druh, kombinácia a intenzita sankcií musia byť v konkrétnom prípade stanovené tak, aby zodpovedali všetkým okolnostiam

a osobitostiam konkrétneho prípadu. (Števček, M., Dulak, A., Bajánková, J., Fečík, M., Sedlačko, F., Tomašovič, M. a kol. Občiansky zákonník I. § 1 - 450. Komentár. 2. vydanie. Praha: C. H. Beck, 2019).
17.3 Najvyšší súd ČR judikoval, že: „se mu jeví jako ospravedlnitelné, aby se stanovení výše náhrady dle § 2959 o. z. odvíjelo v základním rozpětí mezi 240 tis. Kč až 500 tis. Kč, a to pro skupinu citově nejblíže spjatých osob, jakými jsou rodiče, děti a manželé s tím, že takto stanovený rozsah kompenzace odpovídá typovým (neutrálním) případům, tedy takovým, kde nejsou naplněny pro konkrétní situaci zpřísňující či naopak zmírňující kritéria (např. v podobě rozdílné formy zavinění škůdce, věku pozůstalého, zvýšené intenzity jeho vztahu k zemřelé osobě, apod.). V případě dalších (méně intenzivnějších) příbuzenských vazeb pak bude uvedené rozpětí přiměřeně modifikováno.“ (z rozsudku Najvyššieho súdu ČR. sp. zn. 4 Tdo 1402/2015, zo dňa 12. 4. 2016).
17.4 V zmysle nálezu Ústavného súdu III. Ús 288/2017 z 05.12.2017, pri určovaní sumy nemajetkovej ujmy musia všeobecné súdy zároveň zohľadňovať svoju vlastnú rozhodovaciu činnosť a teda v súlade s princípom rovnosti rozhodovať v porovnateľných veciach rovnako, a v ich judikatúre by tak mal existovať vzťah priamej úmernosti medzi závažnosťou ujmy a výškou priznanej náhrady.“ Ústavný súd SR skonštatoval, že priznanie náhrady nemajetkovej ujmy závisí vo veľkej miere na úvahe rozhodujúceho súdu, na druhej strane však táto úvaha neznamená priestor na svojvôľu, či arbitrárnosť. Príslušný súd musí uskutočniť dokazovanie a následne na základe z neho vyplývajúcich skutkových zistení posúdiť, či táto ujma vznikla a ako bola závažná. Jej vznik pritom musí tvrdiť a doložiť navrhovateľ, ktorý nesie dôkazné bremeno. Príslušné závery súdu musia byť riadne odôvodnené a musia spočívať na logických a legitímnych faktoch.
17.5 „Újmou způsobenou usmrcením osoby blízké není újma na životě a zdraví přímého poškozeného (primární oběti), nýbrž újma na soukromém a rodinném životě osob blízkých (tzv. sekundárních obětí). Náhradu takové újmy nelze tedy považovat za vyjádření hodnoty lidského života. Požadavek srovnání výše náhrad přiznaných v některých případech zásahů do práva na čest, důstojnost, popřípadě soukromí veřejně známých osob ze strany informačních médií a v případech jiných zásahů do osobnostních práv nelze mechanicky vykládat tak, že by náhrada za usmrcení osoby blízké měla být vždy vyšší než náhrada za zásah do jiných osobnostních práv. Při srovnání s částkami přiznávanými z důvodu ztížení společenského uplatnění je pak třeba vzít v úvahu kromě toho, že jde o odškodňování újmy na zdraví přímých obětí, též okolnost, že ztížení společenského uplatnění je dlouhodobou újmou, s níž se poškozený vyrovnává do konce svého života, zatímco smrt blízké osoby je událostí jednorázovou, jejíž traumatické působení zpravidla v průběhu času odezní.“(rozsudok Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 25 Cdo 894/2018-239 zo dňa 19.9.2018)
17.6 V súvislosti s požiadavkou na zohľadnenie rozhodovacej praxe musí súd prvej inštancie konštatovať, že súdna prax rozhodne nie je jednotná pokiaľ ide o výšku priznaných súm náhrad nemajetkovej ujmy, a tak všetky strany sporu (ako aj vo veci konajúci súd) majú k dispozícii rad súdnych rozhodnutí, z ktorých si môže každá strana vybrať pre ňu „hodiace sa“ rozhodnutie, na ktoré bude v spore poukazovať v otázke (ne)primeranosti požadovanej výšky náhrady nemajetkovej ujmy. V tejto súvislosti ale súd prvej inštancie poukazuje na skutočnosť, že okolnosti každého jedného prípadu do detailov nebývajú (ani nemôžu byť) nikdy rovnaké.

18. V prejednávanej veci si žalobkyňa 1/ a žalobca 2/ (rodičia zosnulého) uplatnili nárok na náhradu nemajetkovej ujmy každý vo výške 15 000 Eur.
18.1 Súd uplatnené sumy náhrady nemajetkovej ujmy posudzoval s prihliadnutím najmä na (i) vek ich zosnulého dieťaťa (18 rokov) a ich vek v čase Dopravnej nehody (46 rokov a 48 rokov); (ii) vzájomný vzťah žalobcov 1/ a 2/ a zosnulého (rodičia-dieťa - t.j. priame príbuzenstvo v prvom stupni); (iii) závažnosť následku (úmrtie dieťaťa); (iv) okolnosti, za ktorých došlo k následku (uhorenie zaživa) a (v) vzhľadom na neexistenciu spoluzavinenia zosnulého na následku (pozn. súdu - viac v bodoch 8.5 a 8.6 odôvodnenia tohto rozsudku).
18.2 Súd uplatnené sumy náhrady nemajetkovej ujmy posudzoval tiež (vi) s prihliadnutím na rozhodovaciu prax súdov v obdobných veciach (kde bol konštatovaný zásah do osobnostných práv blízkych príbuzných v dôsledku straty rodinného príslušníka pri dopravných nehodách) – súd prvej inštancie poukazuje napr. na rozhodnutie Krajského v Prešove sp. zn. 20Co/183/2014 v spojení s rozhodnutím Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3CdoGp/1/2016, ktorým bola každému z rodičov zosnulého (plnoletého) dieťaťa priznaná náhrada nemajetkovej ujmy vo výške po 15 000 Eur; rozhodnutím Krajského súdu v Bratislave sp.zn. 4Co/470/2011 bola rodičom zosnulej 19- ročnej dcéry priznaná náhrada nemajetkovej ujmy v sume 49 790 Eur; rozhodnutím Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6Cdo/92/2015 bola každému rodičovi zosnulej dcéry priznaná náhrada nemajetkovej ujmy v sume 40 000 Eur; rozhodnutím Krajského súdu v Trnave sp. zn. 24Co/479/2012 bola otcovi zosnulého plnoletého syna

(v čase nehody navyše v stave opilosti) priznaná náhrada nemajetkovej ujmy vo výške 25 000 Eur; rozhodnutím Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 11Co/90/2010 v spojení s rozhodnutím Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4Cdo/139/2011 bola obom rodičom zosnulého dieťaťa priznaná náhrada nemajetkovej ujmy v sume po 15 000 Eur; rozhodnutím Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 12Co/465/2014 bola (plnoletému) dieťaťu zosnulého otca priznaná náhrada nemajetkovej ujmy vo výške 33 500 Eur; rozhodnutím Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3Cdo/18/2016 bola obom deťom zosnulého otca priznaná náhrada nemajetkovej ujmy vo výške po 23 000 Eur; rozhodnutím Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 6Co/810/2014 bola dieťaťu zosnulej matky priznaná náhrada nemajetkovej ujmy vo výške 100 000 Eur; rozhodnutím Krajského súdu v Trnave sp. zn. 9Co/423/2012 bola každému z detí zosnulej matky priznaná náhrada nemajetkovej ujmy vo výške po 30 000 Eur; rozhodnutím Krajského súdu v Žiline sp. zn. 8Co/264/2013 bola dieťaťu zosnulého priznaná náhrada nemajetkovej ujmy vo výške 23 000 Eur; rozhodnutím Krajského súdu v Trnave sp. zn. 10Co/137/2013 bola každému dieťaťu zosnulého otca priznaná náhrada nemajetkovej ujmy vo výške po 22 130 Eur; rozhodnutím Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 15Co/171/2012 bola dieťaťu zosnulého otca priznaná náhrada nemajetkovej ujmy vo výške 15 000 Eur.

18.3 Súd uplatnené sumy náhrady nemajetkovej ujmy posudzoval tiež (vii) s prihliadnutím na vlastnú rozhodovaciu prax - napr. rozsudkom Okresného súdu Zvolen č.k. 19C/70/2022 – 297 zo dňa 12.12.2023 bola plnoletej dcére zosnulého priznaná náhrada nemajetkovej ujmy vo výške 12 000 Eur (po zohľadnení 20 % miery spoluzavinenia zosnulého v dôsledku porušenia všeobecnej prevenčnej povinnosti), rozsudkom Okresného súdu Zvolen č.k. 15C/49/2022-160 zo dňa 30.10.2023 bola každému rodičovi zosnulého dieťaťa priznaná náhrada nemajetkovej ujmy vo výške 15 000 Eur (po zohľadnení 25 % miery spoluzavinenia zosnulého v dôsledku požitia alkoholu) s poukazom na ďalšiu rozhodovaciu prax súdov prvej inštancie (rozhodnutie OS GA sp. zn. 17C/21/2010, potvrdené rozhodnutím KS TT sp. zn. 9Co/423/2012; rozhodnutie OS LM sp. zn. 7C/121/2010; rozhodnutie OS TT sp. zn. 12C/71/2009, potvrdené KS TT sp. zn. 24Co/479/2012; rozhodnutie OS BA IV. sp. zn. 12C/385/2008, potvrdené KS v BA sp. zn. 6C/111/2011; rozhodnutie OS SE sp. zn. 4C/58/2010, potvrdené KS TT sp. zn. 10Co/137/2013, rozhodnutie OS HU sp. zn. 12C/60/2011, potvrdené KS PO sp. zn. 17Co/212/2015; rozhodnutie OS RS sp. zn. 8C/103/2009, potvrdené KS v B.B. sp. zn. 15Co/171/2012; rozhodnutie OS HU sp. zn. 18C/13/2013, potvrdené KS v PO sp. zn. 2Co/135/2014; rozhodnutie OS VT sp. zn. 5C/38/2012, potvrdené KS v PO sp. zn. 20Co/183/2014).

18.4 Vzhľadom na vyššie uvedené súd prvej inštancie konštatuje, že žalobkyňou 1/ a žalobcom 2/ uplatnená suma 15 000 Eur nepresahuje v súdnej praxi taktiež priznávané sumy náhrad nemajetkovej ujmy. Ako však už bolo vyššie uvedené, okolnosti každého jedného prípadu do detailov nebývajú (ani nemôžu byť) nikdy rovnaké. Vychádzajúc z konkrétnych okolností v tejto prejednávanej veci, považoval súd prvej inštancie žalobcami 1/ a /2 uplatnenú výšku náhrady nemajetkovej ujmy (15 000 Eur) za primeranú. Priznané sumy náhrady nemajetkovej ujmy nepôsobia likvidačne na žalovaný subjekt, neslúžia na zjavné obohatenie sa žalobcov 1/ a 2/ - naopak, primerane kompenzujú a zmierňujú ich ujmu. Predmetný nárok má byť v zmysle § 15 Zákona o PZP prioritne hradený z povinného zmluvného poisťovňou a preto argumentácia žalovaného, že žalobcovia si nároky neuplatnili voči škodcovi, nie je relevantná. Rovnako tak nie sú relevantné majetkové pomery škodcu, keďže nárok si žalobcovia v súlade s § 15 Zákona o PZP uplatnili priamo voči poisťovni.

18.5 Vzhľadom na vyššie uvedené preto súd prvej inštancie rozhodol tak, ako je vo výroku I. a vo výroku II. tohto rozsudku uvedené.

19. Žalobcovia 3/ až 13/ (súrodenci zosnulého) si uplatnili nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v sume každý po 5 000 Eur.

19.1 Súd uplatnené sumy náhrad nemajetkovej ujmy posudzoval s prihliadnutím najmä na (i) vek ich zosnulého brata (18 rokov) a vek žalobcov 3/ až 13/ v čase Dopravnej nehody (9 rokov až 30 rokov); (ii)) vzájomný vzťah žalobcov 3/ až 13/ so zosnulým (súrodenci); (iii) závažnosť následku (úmrtie súrodenca); (iv) okolnosti, za ktorých došlo k následku (uhorenie zaživa) a (v) vzhľadom na neexistenciu spoluzavinenia zosnulého na následku (pozn. súdu - viac v bodoch 8.5 a 8.6 odôvodnenia tohto rozsudku).

19.2 Súd uplatnené sumy náhrady nemajetkovej ujmy posudzoval tiež (vi) s prihliadnutím na rozhodovaciu prax súdov v obdobných veciach (kde bol konštatovaný zásah do osobnostných práv blízkych príbuzných v dôsledku straty rodinného príslušníka pri dopravných nehodách) – súd prvej inštancie poukazuje napr. na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1CdoGp/1/2016, ktorým bola (plnoletému) súrodencovi zosnulého priznaná náhrada nemajetkovej ujmy vo výške 15 000 Eur; rozhodnutím Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3CdoGp/1/2016, ktorým bola súrodencovi zosnulého

priznaná náhrada nemajetkovej ujmy vo výške 5 000 Eur, rozhodnutím Najvyššieho súdu SR sp. zn. 7 Cdo/170/2016, ktorým bola obom súrodencom zosnulého priznaná náhrada nemajetkovej ujmy vo výške 20 000 Eur.
19.3 Súd prvej inštancie poukazuje taktiež (vii) na vlastnú rozhodovaciu prax - napr. rozsudkom Okresného súdu Zvolen č.k. 15C/49/2022-160 zo dňa 30.10.2023 bola sestre zosnulého priznaná náhrada nemajetkovej ujmy vo výške 5 250 Eur (po zohľadnení 25 % miery spoluzavinenia zosnulého v dôsledku požitia alkoholu) s poukazom na ďalšiu rozhodovaciu prax súdov prvej inštancie (rozhodnutie OS GA sp. zn. 17C/21/2010, potvrdené rozhodnutím KS TT sp. zn. 9Co/423/2012; rozhodnutie OS LM sp. zn. 7C/121/2010; rozhodnutie OS TT sp. zn. 12C/71/2009, potvrdené KS TT sp. zn. 24Co/479/2012; rozhodnutie OS BA IV. sp. zn. 12C/385/2008, potvrdené KS v BA sp. zn. 6C/111/2011; rozhodnutie OS SE sp. zn. 4C/58/2010, potvrdené KS TT sp. zn. 10Co/137/2013, rozhodnutie OS HU sp. zn. 12C/60/2011, potvrdené KS PO sp. zn. 17Co/212/2015; rozhodnutie OS RS sp. zn. 8C/103/2009, potvrdené KS v B.B. sp. zn. 15Co/171/2012; rozhodnutie OS HU sp. zn. 18C/13/2013, potvrdené KS v PO sp. zn. 2Co/135/2014; rozhodnutie OS VT sp. zn. 5C/38/2012, potvrdené KS v PO sp. zn. 20Co/183/2014).
19.4 Vzhľadom na vyššie uvedené súd prvej inštancie konštatuje, že žalobcami 3/ až 13/ uplatnené sumy 5 000 Eur nepresahujú v súdnej praxi taktiež priznávané náhrady nemajetkovej ujmy. Ako však už bolo vyššie uvedené, okolnosti každého jedného prípadu do detailov nebývajú (ani nemôžu byť) nikdy rovnaké. Vychádzajúc z konkrétnych okolností v tejto prejednávanej veci, považoval súd prvej inštancie žalobcami 3/ až 13/ uplatnené výšky náhrady nemajetkovej ujmy (5 000 Eur) za primerané. Priznané sumy náhrady nemajetkovej ujmy nepôsobia likvidačne na žalovaný subjekt, neslúžia na zjavné obohatenie sa žalobcov 3/ a 13/, naopak primerane kompenzujú a zmierňujú ich ujmu. Predmetný nárok má byť v zmysle § 15 Zákona o PZP prioritne hradený z povinného zmluvného poisťovňou a preto argumentácia žalovaného, že žalobcovia si nároky neuplatnili voči škodcovi, nie je relevantná. Rovnako tak nie sú relevantné majetkové pomery škodcu, keďže nárok si žalobcovia v súlade s § 15 Zákona o PZP uplatnili priamo voči poisťovni.
19.5 Vzhľadom na vyššie uvedené preto súd prvej inštancie rozhodol tak, ako je vo výrokoch III. až XIII. tohto rozsudku uvedené.

20. Žalobkyňa 14/ (neter zosnulého) si uplatnila nárok na náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 5 000 Eur a žalobkyne 15/ a 16/ (švagriné zosnulého) si uplatnili nárok na náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 3 000 Eur (každá).
20.1 Súd uplatnené sumy náhrad nemajetkovej ujmy posudzoval s prihliadnutím najmä na (i) vek zosnulého príbuzného (18 rokov) a vek žalobkyne 14/ (7 rokov), žalobkyne 15/ (23 rokov) a žalobkyne 16/ (26 rokov) v čase Dopravnej nehody; (ii)) vzájomný vzťah žalobcov 14/ až 16/ so zosnulým (vzdialenejší stupeň príbuzenstva); (iii) závažnosť následku (úmrtie); (iv) okolnosti, za ktorých došlo k následku (uhorenie zaživa), (v) vzhľadom na neexistenciu spoluzavinenia zosnulého na následku (pozn. súdu - viac v bodoch 8.5 a 8.6 odôvodnenia tohto rozsudku) a (vi) a tiež vzhľadom na spolužitie žalobkýň v jednej domácnosti s nebohým.
20.2 V prípade žalobkyne 14/ prihliadal súd osobitne na existenciu osobitného kvalifikovaného vzťahu so zosnulým – žalobkyňa bola na základe rozhodnutí Okresného súdu Zvolen (č.l. 6pv-8) zverená do náhradnej osobnej starostlivosti žalobkyne 1/, pričom v spoločnej domácnosti s nebohým, jeho matkou, otcom a jeho súrodencami žila od svojich 5 mesiacov, odkedy ju žalobkyňa 1/ vychovávala a starala sa o ňu ako o vlastné dieťa, z čoho vyplýva, že s ostatnými deťmi žalobcov 1/ a 2/, vrátane nebohého A. G., mala de facto vzťah súrodenecký a jediným dôvodom, prečo jej súd nepriznal celú uplatnenú sumu (5 000 Eur) bola tá skutočnosť, že na rozdiel od žalobcov 13/ až 14/ ide v jej prípade (de iure) o vzdialenejší stupeň príbuzenstva. Vzhľadom na uvedené preto súd ako primeranú výšku náhrady nemajetkovej ujmy priznal žalobkyni 14/ sumu 2 500 Eur (výrok XIV.) a v prevyšujúcej časti súd žalobu zamietol (výrok XVII.). Priznaná suma náhrady nemajetkovej ujmy nepôsobí likvidačne na žalovaný subjekt, neslúžia na zjavné obohatenie sa žalobkyne 14/, naopak primerane kompenzuje a zmierňuje jej ujmu.
20.3 V prípade žalobkýň 15/ a 16/, kedy ide o blízke osoby zomrelého A. G. patriace do druhej kategórie (zošvagrené osoby), súd taktiež prihliadal osobitne na existenciu osobitného kvalifikovaného vzťahu so zosnulým (žili s ním v rozhodnom čase na spoločnej adrese, zosnulý im pomáhal s deťmi, mali pekné vzťahy, na sviatky sa obdarovávali). Vzhľadom na vzdialenejší stupeň príbuzenstva ako v prípade ostatných žalobcov, súd za primeranú výšku náhrady nemajetkovej ujmy považoval sumu 1 000 Eur a preto rozhodol tak, ako je vo výroku XV./ a vo výroku XVI./ tohto rozsudku uvedené a v prevyšujúcich častiach súd žalobu zamietol (výrok XVII.)

21.Posúdenie primeranosti výšky náhrady nemajetkovej ujmy je vždy na voľnej úvahe súdu a právne predpisy neustanovujú žiadne (ani horné ani spodné) hranice výšky týchto náhrad - jedinou podmienkou je ich primeranosť (rozsudok Najvyššieho súdu ČR, sp.zn. 30 Cdo 2094/2007) a jediným horným limitom je žalobcom uplatnená výška náhrady nemajetkovej ujmy uvedená v žalobe (rozsudok Najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo 139/2011). Pokiaľ žalovaný poukázal na Zákon o obetiach trestných činov, v zmysle ktorého sa ustanovuje maximálna výška finančného odškodnenia v prípade úmyselného trestného činu, súd v prvom rade konštatuje, že predmetná právna úprava sa od 01.07.2023 zmenila, od kedy sa odškodnenie vypláca každej obeti vo výške 25-násobku minimálnej mzdy v roku, kedy došlo k spáchaniu trestného činu (a v prípade jedinej pozostalej obeti, odkázanej na výživu zomrelého až vo výške 50-násobku minimálnej mzdy v roku, kedy došlo k spáchaniu trestného činu) a to bez rozdelenia medzi jednotlivé obete (ak je ich viacej). V prejednávanej veci by to potom znamenalo, ak by sa mal aplikovať predmetný zákon čo do horného limitu odškodnenia, každý zo žalobcov (pri výške minimálnej mzdy v roku 2021 v sume 623 Eur), by mal maximálny nárok na náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 15 575 Eur. Súdna prax nepriniesla doposiaľ relevantnú odpoveď na analogické použitie horného limitu finančného odškodnenia v prípade úmyselného trestného činu podľa Zákon o obetiach trestných činov aj na prípady náhrady nemajetkovej ujmy. V niektorých súdnych rozhodnutiach sa objavujú názory, že odškodňovanie obetí násilnej trestnej činnosti je pozitívnym záväzkom štátu a preto nie je možné aplikovať horné limity odškodnenia obetí násilnej trestnej činnosti na prípady náhrady nemajetkovej ujmy sekundárnym obetiam pri porušení ich osobnostných práv. Napríklad Krajský súd v Banskej Bystrici vo veci pod sp. zn. 13Co/19/2008 uviedol, že „Občiansky zákonník žiadnu maximálnu ani minimálnu hranicu výšky nemajetkovej ujmy v peniazoch neurčuje. Určenie výšky náhrady v peniazoch je vecou súdu. Súd sa musí riadiť dvoma zákonne taxatívne stanovenými kritériami - závažnosťou vzniknutej ujmy a okolnosťami, za ktorých k porušeniu práva došlo.“ – oproti tomu vo veciach vedených týmto súdom pod sp. zn. 13Co/424/2017 resp. 14Co/339/2011 na podporné použitie Zákona o obetiach trestných činov naopak poukázal. O ustálenú súdnu prax v tejto problematike rozhodne nejde (relevantné rozhodnutia Najvyššieho súdu SR alebo Ústavného súdu SR, ani opakované rozhodnutia odvolacích súdov nie sú). Akokoľvek, suma priznaných náhrad nemajetkovej ujmy žalobcom v prejednávanej veci ani v jednom prípade nepresahuje 25-násobok minimálnej mzdy v roku 2021, kedy došlo k spáchaniu trestného činu (t.j. nepresahuje sumu 15 575 Eur vo vzťahu ku každému z nich).

22. Nakoľko podľa § 13 ods. 3 Obč. Z. o výške náhrady nemajetkovej ujmy rozhoduje súd, do omeškania sa žalovaný môže dostať až v prípade, že nebude plniť príslušné sumy v lehote vykonateľnosti súdneho rozhodnutia a preto uplatnený nárok žalobcov na zaplatenie úrokov z omeškania v miere 5% ročne z jednotlivých uplatnených súm náhrad nemajetkovej ujmy odo dňa podania žaloby nie je dôvodný – súd preto v týchto častiach žalobu zamietol (výrok XVII.)

23. Pokiaľ ide o rozhodnutie súdu o náhrade trov konania, súd čiastočne žalobe vyhovel a rozhodnutie súdu o výške plnenia záviselo od jeho úvahy - vo vzťahu k nároku strán sporu na náhradu trov konania bolo potrebné rozhodnúť s poukazom na uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky, č. k.: I. ÚS 56/2017-12 zo dňa 8. februára 2017, podľa ktorého „Právna úprava náhrady trov konania v sporovom konaní sa podľa doterajšej úpravy v Občianskom súdnom poriadku, ako aj podľa novej úpravy účinnej od 1. júla 2017 v Civilnom sporovom poriadku spravuje zásadou úspechu v konaní/spore. Z porovnania doterajšej a novej právnej úpravy vyplýva, že Civilný sporový poriadok už nemá ustanovenie obdobné úprave obsiahnutej § 142 ods. 3 OSP, ktoré sa uplatňovalo ako lex specialis vo vzťahu k úprave obsiahnutej v § 142 ods. 2 OSP. Z uvedeného síce vyplýva, že nepatrný úspech už Civilný sporový poriadok nepozná (a preto pri rozhodovaní o nároku na náhradu trov sa podľa Civilného sporového poriadku zohľadňuje každý neúspech), avšak ani nová právna úprava nevylučuje osobitný režim posudzovania úspechu v konaní a nárokov na náhradu trov v prípadoch, keď výška plnenia závisela od znaleckého posudku alebo úvahy súdu, a to z hľadiska výsledku v zásade zhodne ako podľa doterajšej úpravy. Podľa rozhodovacej praxe Najvyššieho súdu SR (napr. uznesenie Najvyššieho súdu SR z 28. mája 2013, sp. zn. 4 MCdo 3/2012) „Aj keď mal účastník vo veci úspech len čiastočný, môže mu súd priznať plnú náhradu trov konania, ak mal neúspech v pomerne nepatrnej časti alebo ak rozhodnutie o výške plnenia záviselo od znaleckého posudku alebo od úvahy súdu (§ 142 ods. 3 OSP). Ako príklad takéhoto určenia výšky plnenia v závislosti od úvahy súdu sa aj v odbornej právnickej literatúre uvádza rozhodovanie súdu o priznaní náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch podľa § 13 ods. 3 OZ, v zmysle ktorého súd určí výšku náhrady nemajetkovej ujmy s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo.“ Vzhľadom na uvedené preto súd zaviazal žalovaného na náhradu trov konania žalobcom v miere 100 % (výrok XVIII.), pričom o konkrétnej výške náhrady trov

konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti tohto rozsudku samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (§ 262 ods. 2 CSP).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku možno podať odvolanie v lehote 15 dní odo dňa jeho doručenia na Okresný súd Zvolen, písomne v dvoch vyhotoveniach. Podľa § 362 CSP odvolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom súde, ktorým je Krajský súd v Banskej Bystrici.

Odvolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané.
V odvolaní sa má popri všeobecných náležitostiach podania podľa § 127 CSP (ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje a podpis) uviesť, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne a čoho sa odvolateľ domáha (§ 363 CSP).

Odvolanie možno odôvodniť tým, že a) neboli splnené procesné podmienky, b) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, c) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, d) konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, e) súd prvej inštancie nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností, f) súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, g) zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú prípustné ďalšie prostriedky procesnej obrany alebo ďalšie prostriedky procesného útoku, ktoré neboli uplatnené, alebo rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 365 ods. 1 CSP).

Odvolanie proti rozhodnutiu vo veci samej možno odôvodniť aj tým, že právoplatné uznesenie súdu prvej inštancie, ktoré predchádzalo rozhodnutiu vo veci samej, má vadu uvedenú v odseku 1, ak táto vada mala vplyv na rozhodnutie vo veci samej (§ 365 ods. 2 CSP).

Odvolanie len proti odôvodneniu rozhodnutia nie je prípustné.
Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže odvolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie odvolania. Odvolacie dôvody a dôkazy na ich preukázanie možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie odvolania.
Prostriedky procesného útoku alebo prostriedky procesnej obrany, ktoré neboli uplatnené v konaní pred súdom prvej inštancie, možno v odvolaní použiť len vtedy, ak
a) sa týkajú procesných podmienok,
b) sa týkajú vylúčenia sudcu alebo nesprávneho obsadenia súdu,
c) má byť nimi preukázané, že v konaní došlo k vadám, ktoré mohli mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci alebo
d) ich odvolateľ bez svojej viny nemohol uplatniť v konaní pred súdom prvej inštancie.

Ak povinný dobrovoľne nesplní, čo mu ukladá vykonateľný exekučný titul, môže oprávnený podať návrh na vykonanie exekúcie podľa Exekučného poriadku.